

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 4 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås det att lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism ändras så att bemyndigandet att utfärda förordning av statsrådet om formen för och innehållet i rapporter om tvivelaktiga transaktioner stryks. I stället för bemyndigandet att utfärda förordning föreslås ett bemyndigande för centralen för utredning av penningtvätt att meddela föreskrifter om de tekniska och innehållsmässiga kraven i fråga om rapporter om misstänkta transaktioner.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft våren 2024.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.1.1 Penningtvättsdirektiven.....	3
1.1.2 Penningtvättslagen	4
1.1.3 Beredningen av förslaget.....	5
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	5
3 Målsättning	8
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	8
4.1 De viktigaste förslagen.....	8
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	8
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser	8
4.2.1.1 Konsekvenser för de rapporteringsskyldiga.....	8
4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet.....	9
4.2.2.1 Konsekvenser för dataskyddet	9
4.2.2.2 Konsekvenser för brottsförebyggande och trygghet samt för förhindrandet av penning-tvätt och av finansiering av terrorism	9
5 Alternativa handlingsvägar	9
6 Remissvar	9
7 Specialmotivering	9
7.1 Lag om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism	9
8 Ikraftträdande.....	10
9 Verkställighet och uppföljning	10
10 Förhållande till andra propositioner.....	11
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	11
LAGFÖRSLAG	12
1. Lag om ändring av 4 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism	12
BILAGA	13
PARALLELLTEXT	13
1. Lag om ändring av 4 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism	13

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

1.1.1 Penningtvättsdirektiven

År 2017 genomfördes Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG (nedan *fjärde penningtvättsdirektivet*) bland annat genom lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017, nedan *penningtvättslagen*) och lagen om centralen för utredning av penningtvätt (445/2017). Senare har Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/843 om ändring av direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, och om ändring av direktiven 2009/138/EG och 2013/36/EU (nedan *femte penningtvättsdirektivet*) genomförts bland annat genom ändringar i de nämnda lagarna.

I fjärde och femte penningtvättsdirektivet föreskrivs det om misstänkta transaktioner och rapportering av dem till centralen för utredning av penningtvätt. Ingetdera av dessa två penningtvättsdirektiv innehåller någon definition av tvivelaktiga transaktioner, men i artikel 18 finns bestämmelser om skärpta krav på kundkännedom och också bestämmelser om granskning av bakgrunden till transaktioner och syftet med alla transaktioner. I femte penningtvättsdirektivet har artikel 18.2 ändrats och det konstateras att medlemsstaterna ska kräva att ansvariga enheter så långt det rimligen är möjligt granskar bakgrunden till och syftet med alla transaktioner som uppfyller åtminstone ett av följande villkor:

- i) de är komplexa transaktioner;
- ii) de är ovanligt stora transaktioner;
- iii) de genomförs enligt ett ovanligt transaktionsmönster;
- iv) de förefaller inte ha något tydligt ekonomiskt eller lagligt syfte.

Enligt artikel 32 i fjärde penningtvättsdirektivet ska centralen för utredning av penningtvätt svara för att ta emot och analysera rapporter om tvivelaktiga transaktioner, och enligt artikel 33 i det direktivet ska medlemsstaterna kräva att ansvariga enheter, och i tillämpliga fall deras styrelseledamöter och anställda, utan dröjsmål samarbetar fullt ut genom att självant underätta centralen för utredning av penningtvätt, inbegripet genom att lämna in en rapport, när den ansvariga enheten vet, misstänker eller har rimliga skäl att misstänka att medel, oavsett av vilket belopp det gäller, utgör vinning av brottslig handling eller har koppling till finansiering av terrorism, och genom att skyndsamt besvara centralen för utredning av penningtvätts begäran om ytterligare uppgifter i sådana fall. Enligt artikel 33 i fjärde penningtvättsdirektivet ska alla misstänkta transaktioner, även försök till transaktioner, rapporteras. I artiklarna 34 och 35 i fjärde penningtvättsdirektivet finns det dessutom bestämmelser om rapportering och om avstående från att utföra misstänkta transaktioner. Enligt artikel 36 i fjärde penningtvättsdirektivet ska de behöriga myndigheterna utan dröjsmål informera centralen för utredning av penningtvätt, om de vid sina kontroller av de ansvariga enheterna som avses i artikel 48 eller på annat sätt upptäcker omständigheter som kan ha samband med penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Enligt punkt 2 i den artikeln ska tillsynsorgan som enligt bestämmelse i lag eller annan författning ska övervaka aktiehandeln, valutahandeln och den finansiella derivatmarknaden underrätta centralen för utredning av penningtvätt om de upptäcker omständigheter som kan ha samband med penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Europeiska kommissionen har den 20 juli 2021 lagt fram fyra lagstiftningsförslag för att effektivisera förhindrandet av penningtvätt och finansiering av terrorism. Kommissionens lagstiftningspaket mot penningtvätt består av följande förslag:

* Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism COM(2021) 420 final, (nedan *förslaget till penningtvättsförordning*)

* Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om de mekanismer som medlemsstaterna ska inrätta för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism och om upphävande av direktiv (EU) 2015/849, COM(2021) 423 final, (nedan *sjätte penningtvättsdirektivet*).

* Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om uppgifter som ska åtfölja överföringar av medel och vissa kryptotillgångar (omarbetning) (nedan *omarbetning av betalningsuppgiftsförordningen*), COM(2021) 422 final.

* Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en myndighet för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism och om ändring av förordningarna (EU) nr 1093/2010, (EU) nr 1094/2010, (EU) nr 1095/2010, COM(2021) 421 final (nedan *förslaget till AMLA-förordning*).

Dessutom lade kommissionen den 20 juli 2021 fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1153 vad gäller behöriga myndigheters åtkomst till centraliserade bankkontoregister via den gemensamma åtkomstpunkten (COM(2021) 429 final). Statsrådet har till riksdagen överlämnat U-skrivelserna U 42/2021 rd och U 62/2021 rd samt kompletterande U-skrivelsen UJ 37/2022 rd om förslagen. Omarbetningen av betalningsuppgiftsförordningen är redan i slutskedet och avsikten är att den ska publiceras snart. När det gäller förslagen till penningtvättsförordning, sjätte penningtvättsdirektivet och AMLA-förordning pågår politiska trepartsförhandlingar mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet. Förhandlingarna förväntas bli klara under 2023 och avsikten är att den nya regleringen ska börja tillämpas 2026–2027, beroende på vad som föreskrivs om övergångsperioden för tillämpningen av regleringen.

Förslaget till penningtvättsförordning innehåller förslag till bestämmelser om rapportering av misstänkta transaktioner, såsom förslaget i artikel 50 om att EU:s tillsynsmyndighet för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism ska utarbeta tekniska standarder för format för rapportering av misstänkta transaktioner, men eftersom förhandlingarna fortfarande pågår är det oklart i hurdan form de blir tillämpliga.

1.1.2 Penningtvättslagen

I 4 kap. i penningtvättslagen föreskrivs det om rapporteringsskyldighet, tystnadsplikt och avbrytande av transaktioner. I det kapitlet i penningtvättslagen ingår bestämmelser om skyldigheten att rapportera tvivelaktiga transaktioner och om rapportens form och innehåll. Enligt 4 kap. 1 § i penningtvättslagen gäller skyldigheten att rapportera tvivelaktiga transaktioner dem

som är rapporteringsskyldiga enligt penningtvättslagen. Rapporter om tvivelaktiga transaktioner lämnas till centralen för utredning av penningtvätt som lyder under centralkriminalpolisen.

Tvivelaktiga transaktioner ska rapporteras oavsett om en kundrelation har etablerats eller avböjts eller en transaktion har utförts, avbrutits eller avböjts. En rapporteringsskyldig kan rapportera tvivelaktiga transaktioner också när det är fråga om enskilda betalningar eller andra prestationer eller om flera separata sammanhängande betalningar eller prestationer, om de överstiger det högsta tröskelvärde som den rapporteringsskyldiga själv anger. Den som tillhandahåller en penningförmedlingstjänst enligt 1 § 2 mom. 5 punkten i lagen om betalningsinstitut ska dock rapportera varje enskild betalning eller prestation eller flera sammanhängande betalningar eller prestationer till ett värde av minst 1 000 euro.

Näringsidkare och sammanslutningar som avses i 1 kap. 2 § 2 mom. i penningtvättslagen kan genom förmedling av en penningspelssammanslutning rapportera tvivelaktiga transaktioner. Enligt penningtvättslagen ska de rapporteringsskyldiga avgiftsfritt ge centralen för utredning av penningtvätt alla uppgifter och handlingar som är nödvändiga för att utreda misstankarna, och de rapporteringsskyldiga ska inom en rimlig tid som centralen för utredning av penningtvätt anger svara på en uppgiftsbegäran från centralen.

1.1.3 Beredningen av förslaget

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

En definition av tvivelaktig transaktion har fogats som en ny 20 punkt till 1 kap. 4 § i penningtvättslagen genom en lagändring som trädde i kraft den 31 mars 2023. Med tvivelaktig transaktion avses en för en kund ovanlig transaktion vars faktiska syfte eller mål den rapporteringsskyldiga inte har kunnat utreda, samt en kunds transaktion som efter utredning verkar ovanlig utan någon giltig grund.

I 4 kap. i penningtvättslagen föreskrivs det bl.a. om skyldigheten att rapportera tvivelaktiga transaktioner och om rapportens form och innehåll. Enligt 4 kap. 1 § i penningtvättslagen gäller skyldigheten att rapportera tvivelaktiga transaktioner dem som är rapporteringsskyldiga enligt penningtvättslagen, till exempel dem som är verksamma inom bank- och investeringsbranschen och som tillhandahållare av virtuella valutor, som fastighetsmäklare, bokförare, revisorer och som tillhandahållare av juridiska tjänster. Tvivelaktiga transaktioner rapporteras till centralen för utredning av penningtvätt.

Enligt 4 kap. 2 § i penningtvättslagen ska tvivelaktiga transaktioner rapporteras elektroniskt med hjälp av en särskild tillämpning som centralen för utredning av penningtvätt har reserverat för ändamålet. Av särskilda skäl kan rapporteringen också ske via en krypterad anslutning eller på något annat datasäkert sätt.

Enligt 2 mom. i den paragrafen ska rapporter om tvivelaktiga transaktioner innehålla de uppgifter om kundkontroll som avses i 3 kap. 3 §, dvs.

1) namn, födelsetid, personbeteckning och adress,

- 2) representanters namn, födelsetid och personbeteckning; i fråga om allmänna intressebevakare bevaras dock i stället för intressebevakarens namn, födelsetid och personbeteckning serviceproducentens identifieringsuppgifter, intressebevakarens titel samt, om serviceproducenten har fler än en allmän intressebevakare, intressebevakarens ordningsnummer,
- 3) juridiska personers fullständiga namn, registernummer, registreringsdag, registermyndighet, adress på hemorten och det huvudsakliga affärsställets adress, om den avviker från adressen på hemorten, samt vid behov bolagsordning eller organisationsregler, ([7.5.2021/376](#))
- 4) fullständiga namn på samt födelsetider och medborgarskap för ledamöterna i den juridiska personens styrelse eller i motsvarande beslutande organ,
- 5) den juridiska personens bransch,
- 6) namn, födelsetid och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap för verkliga förmånstagare samt vid behov en noggrannare beskrivning av ägar- och kontrollstrukturen, eller om den verkliga förmånstagaren inte har kunnat identifieras, ovan avsedda uppgifter om de personer som nämns i 1 kap. 5 § 4 mom.,
- 7) namnet på dokument som använts för att kontrollera identiteten, dokumentets nummer eller någon annan identifieringsuppgift och dokumentets utfärdare eller en kopia av dokumentet eller, om kunden har identifierats på distans, uppgifter om de förfaranden eller källor som använts för kontrollen,
- 8) uppgifter om kundens verksamhet, arten och omfattningen av kundens affärsverksamhet, kundens ekonomiska ställning och grunderna för användningen av transaktionen eller tjänsten samt uppgifter om medlens ursprung och övriga i 4 § 1 mom. avsedda behövliga uppgifter som inhämtats för kundkontroll,
- 9) nödvändiga uppgifter som inhämtats för fullgörande av utredningsskyldigheten enligt 4 § 3 mom. och av de skärpta åtgärderna för kundkontroll i fråga om personer i politiskt utsatt ställning enligt 13 §,
- 10) bank- eller betalkontots nummer, namnet på kontoinnehavaren eller den som har rätt att använda kontot och datum för öppnande och avslutande av kontot samt andra identifieringsuppgifter för kontot till den del de inte ingår i 1–9 punkten och det med tanke på arten av den rapporteringsskyldigas affärsverksamhet är ändamålsenligt att bevara uppgifterna och förutsatt att inget hinder för erhållande av uppgifterna följer av den övriga lagstiftningen,
- 11) namnet på den som hyr ett bankfack och andra identifieringsuppgifter i anslutning till bankfackshyran, till den del de inte ingår i 1–9 punkten, samt hyrestidens längd, förutsatt att det med tanke på arten av den rapporteringsskyldigas affärsverksamhet är ändamålsenligt att bevara uppgifterna och inget hinder för erhållande av uppgifterna följer av den övriga lagstiftningen,
- 12) uppgifter som erhållits med hjälp av de metoder för elektronisk identifiering som anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG och relaterade betrodda tjänster eller via andra skyddade identifieringsprocesser som genomförs på distans eller på elektronisk väg och som regleras, identifieras eller godkänns av relevanta nationella myndigheter.

Om kunden är utländsk och saknar finsk personbeteckning ska också, utöver uppgifterna enligt 2 mom., uppgifter om kundens medborgarskap och resedokument bevaras.

Rapporter om tvivelaktiga transaktioner ska innehålla de uppgifter om kundkontroll som avses i 3 kap. 3 § och uppgifter om transaktionens art, beloppet av och valutan för de medel eller övrig egendom som ingår i transaktionen, medlens eller den övriga egendomens ursprung, hur medlen och egendomen avses bli omsatta och de omständigheter som gjorde transaktionen tvivelaktig och även uppgift om huruvida transaktionen har utförts, avbrutits eller avböjts. Enligt 4 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen utfärdas närmare bestämmelser om formen för och innehållet i rapporter om tvivelaktiga transaktioner genom förordning av statsrådet. Någon sådan förordning som avses i paragrafen har dock inte utfärdats.

Med tvivelaktig transaktion avses en transaktion som avviker från kundens normala verksamhet eller en transaktion som är ovanlig för kunden. Enligt 1 kap. 4 § definieras en tvivelaktig transaktion som en för en kund ovanlig transaktion vars faktiska syfte eller mål den rapporterings-skyldiga inte har kunnat utreda, samt en kunds transaktion som efter utredning verkar ovanlig utan någon giltig grund. En transaktions tvivelaktighet bedöms utifrån de allmänna erfarenheterna från branschen. En transaktions tvivelaktighet kan grunda sig på flera olika faktorer, inklusive misstanke om användning av bulvan, andra oklarheter i fråga om en viss aktörs verkliga förmånstagare, avsaknad av affärsmässig grund för transaktionen, ovanlig eller exceptionellt omfattande användning av kontanta medel eller tecken på kringgående av ekonomiska sanktioner eller på annan brottslig verksamhet. En rapport om tvivelaktiga transaktioner ska göras till centralen för utredning av penningtvätt.

Centralen för utredning av penningtvätt tog under 2022 emot 230 171 rapporter om misstänkta transaktioner. Antalet är mycket högt jämfört med siffrorna för tidigare år. År 2019 togs 66 460 rapporter emot och år 2020 togs 62 041 rapporter emot. År 2021 togs det emot rekordmånga rapporter, 3 692 641 stycken, när en tillhandahållare av virtuella valutatjänster retroaktivt gjorde rapporter om transaktioner med anknytning till det mörka nätet. Också 2022 lämnade tillhandahållare av virtuella valutatjänster ett stort antal rapporter, 84 055 stycken. När det gäller 2023 ser det ut som om det åtminstone inte tas emot färre rapporter om tvivelaktiga transaktioner än under 2022.

Antalet rapporter som centralen för utredning av penningtvätt tar emot är exceptionellt stort i internationell jämförelse. År 2022 mottogs 45 113 rapporter om tvivelaktiga transaktioner i Sverige och 19 783 rapporter i Norge. I Danmark var antalet rapporter 75 970 samma år.

Centralen för utredning av penningtvätt använder goAML-applikationen, som utvecklats av FN:s drog- och brottsbekämpningsbyrå (UNOCD), för att ta emot rapporter om tvivelaktiga transaktioner. Applikationen har utvecklats särskilt för centralen för utredning av penningtvätt. Centralen för utredning av penningtvätt har utfärdat en teknisk anvisning på engelska om formen och innehållet för rapporter som görs i goAML-applikationen. Anvisningen är på engelska eftersom det i goAML-applikationen inte finns någon vedertagen översättning till finska av vissa funktioner, och därför kan texten inte till alla delar översättas till finska så att den är lätt att förstå. Anvisningen är inte bindande, till skillnad från vad ett förordnande av en myndighet skulle vara. En del rapporteringsskyldiga rapporterar enligt anvisningen, en del däremot inte, varvid en del av rapporterna om tvivelaktiga transaktioner görs till centralen för utredning av penningtvätt i en sådan form att uppgifterna inte kan behandlas på ett enkelt sätt. De rapporteringsskyldigas rapporter via goAML-applikationen bör vara i en form som stöds av applikationen så att centralen för utredning av penningtvätt ska kunna behandla uppgifterna i rapporten så effektivt som möjligt. Rapportens rätta form är mycket väsentlig med tanke på resurserna vid centralen för utredning av penningtvätt, eftersom rapporternas volym och en effektiv behandling

av dem förutsätter att rapporterna fås i en form som stöds av applikationen och som möjliggör fortsatt behandling av dem. För närvarande använder centralen flera personers arbetsinsats för att komplettera och registrera rapporterna i systemet i rätt form.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att förenhetliga rapporterna om tvivelaktiga transaktioner genom att ändra penningtvättslagen så att centralen för utredning av penningtvätt har bemyndigande att meddela föreskrifter om de tekniska och innehållsmässiga kraven i fråga om rapporter om tvivelaktiga transaktioner. Samtidigt effektiviserar propositionen bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism, eftersom rapporter om tvivelaktiga transaktioner tas emot i en mer hanterbar form.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att 4 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen ändras så att centralen för utredning av penningtvätt får bemyndigande att meddela föreskrifter om de tekniska och innehållsmässiga kraven för rapporter om tvivelaktiga transaktioner. Samtidigt stryks det bemyndigande för statsrådet att utfärda förordning om formen för och innehållet i rapporter om tvivelaktiga transaktioner som inte har utnyttjats.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär att den rapporteringsskyldiga eventuellt ska göra vissa systemändringar och utbilda sin personal i att utarbeta en rapport i enlighet med de tekniska och innehållsmässiga krav som förutsätts i centralen för utredning av penningtvätts föreskrift. Detta kan medföra kostnader för den rapporteringsskyldiga. Å andra sidan har en del av de rapporteringsskyldiga redan nu gjort rapporter i enlighet med den tekniska anvisningen från centralen för utredning av penningtvätt, och i fråga om de rapporteringsskyldiga förväntas inga stora ändringar i rapporteringen.

Centralen för utredning av penningtvätt ska som tjänsteuppdrag utarbeta förordnandet enligt det bemyndigande som föreskrivs i penningtvättslagen.

4.2.1.1 Konsekvenser för de rapporteringsskyldiga

Den föreslagna ändringen innebär att den rapporteringsskyldiga ska rapportera med iakttagande av en föreskrift från centralen för utredning av penningtvätt. För den rapporteringsskyldiga medför bemyndigandet för centralen för utredning av penningtvätt att meddela föreskrifter behov att utbilda personalen och kanske också vissa behov av systemändringar. I och med en föreskrift från centralen för utredning av penningtvätt blir det dock tydligare än nu för den rapporteringsskyldiga i vilken form rapporten ska lämnas. När personalen utbildas och eventuella systemändringar görs, kan skyldigheterna enligt penningtvättslagen i fortsättningen fullgöras effektivare och enhetligare än tidigare.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Den ändring av 4 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen som föreslås i fråga om bemyndigandet för centralen för utredning av penningtvätt att meddela föreskrifter om de tekniska och innehållsmässiga kraven på rapporter om tvivelaktiga transaktioner har konsekvenser för centralens möjligheter att effektivisera behandlingen av rapporterna, när rapporterna fås i rätt form. Användningen av artificiell intelligens och teknik vid behandlingen av rapporter effektiviseras ytterligare när rapporterna tas emot i en enhetligare form än tidigare.

4.2.2.1 Konsekvenser för dataskyddet

Enligt den föreslagna ändringen får centralen för utredning av penningtvätt befogenhet att meddela föreskrifter om de tekniska och innehållsmässiga kraven på rapporter om tvivelaktiga transaktioner. Bestämmelser om formen för och innehållet i rapporter om tvivelaktiga transaktioner finns redan på lagnivå i 4 kap. 2 § i penningtvättslagen, och bemyndigandet att meddela föreskrifter om anmälningarnas tekniska och innehållsmässiga krav har inga konsekvenser för dataskyddet.

4.2.2.2 Konsekvenser för brottsförebyggande och trygghet samt för förhindrandet av penningtvätt och av finansiering av terrorism

Mottagandet av rapporter om tvivelaktiga transaktioner i enhetlig och lätthanterlig form skulle effektivisera både rapporteringen och behandlingen av rapporterna och därigenom effektivisera förhindrandet av penningtvätt och finansiering av terrorism.

5 Alternativa handlingsvägar

Ett alternativ till den lagändring som föreslås i denna proposition vore att utfärda en statsrådsförordning enligt den gällande lagen om formen för och innehållet i rapporter om tvivelaktiga transaktioner. En statsrådsförordning är dock inte ändamålsenlig, eftersom det för att förenhetliga formen och innehållet i rapporter om tvivelaktiga transaktioner behöver utfärdas tekniska anvisningar och åtminstone delvis anvisningar på engelska. Engelskspråkigheten beror på att det i den goAML-applikation som centralen för utredning av penningtvätt använder för att ta emot rapporter om tvivelaktiga transaktioner inte finns någon vedertagen översättning till finska av vissa funktioner, och att de därför inte till alla delar kan översättas till finska så att texten förblir begriplig och lätt att iakttä.

6 Remissvar

Propositionen var på remiss xx–xx.

7 Specialmotivering

7.1 Lag om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

4 kap **Rapporteringskyldighet, tystnadsplikt och avbrytande av transaktioner**

2 §. *Rapportens form och innehåll* Enligt 4 kap. 1 § i penningtvättslagen ska en rapporteringskyldig utan dröjsmål till centralen för utredning av penningtvätt rapportera tvivelaktiga transaktioner och misstankar om finansiering av terrorism. I 4 kap. 2 § i penningtvättslagen föreskrivs det om rapportens form och innehåll. Enligt den bestämmelsen ska tvivelaktiga transakti-

ioner rapporteras elektroniskt med en särskild tillämpning som centralen för utredning av penningtvätt har reserverat för ändamålet. Av särskilda skäl kan rapporteringen också ske via en krypterad anslutning eller på något annat datasäkert sätt.

Rapporter om tvivelaktiga transaktioner ska innehålla de uppgifter om kundkontroll som avses i 3 kap. 3 § i penningtvättslagen och uppgifter om transaktionens art, beloppet av och valutan för de medel eller övrig egendom som ingår i transaktionen, medlens eller den övriga egendomens ursprung, hur medlen och egendomen avses bli omsatta och de omständigheter som gjorde transaktionen tvivelaktig och även uppgift om huruvida transaktionen har utförts, avbrutits eller avböjts.

Enligt 4 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen utfärdas närmare bestämmelser om formen för och innehållet i rapporter om tvivelaktiga transaktioner genom förordning av statsrådet. Någon förordning bereddes inte i samband med beredningen av penningtvättslagen.

Centralen för utredning av penningtvätt använder goAML-applikationen för mottagande av rapporter om tvivelaktiga transaktioner. När centralen för utredning av penningtvätt tar emot rapporter från rapporteringsskyldiga via goAML-applikationen ska rapporten vara i en form som stöds av applikationen. Rapportens rätta form är en mycket väsentlig och konkret faktor med tanke på bekämpningen av penningtvätt och av finansiering av terrorism, eftersom rapporternas volym och en effektiv behandling av dem förutsätter att rapporterna fås i en form som stöds av applikationen. Centralen för utredning av penningtvätt har utfärdat en teknisk anvisning på engelska om rapporteringsformatet. I anvisningen dirigeras man till att rapportera tvivelaktiga transaktioner. Anvisningen är dock inte bindande, till skillnad från myndighetsförordnanden.

Det föreslås att 4 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen ändras så att det i stället för bemyndigandet att utfärda förordning föreskrivs om ett bemyndigande för centralen för utredning av penningtvätt att meddela föreskrifter. Ett bemyndigande att meddela föreskrifter för centralen för utredning av penningtvätt är ett mer ändamålsenligt sätt att säkerställa att rapporter om tvivelaktiga transaktioner lämnas i rätt form. Det föreslås att bemyndigandet att utfärda statsrådsförordning i 4 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen ändras så att centralen för utredning av penningtvätt ska ha rätt att meddela föreskrifter som är bindande för de rapporteringsskyldiga och genom vilka det kan säkerställas att rapporterna är tekniskt kompatibla med den applikation som används. Detta är motiverat med hänsyn till att det också i annan lagstiftning föreskrivs om myndigheters behörighet att meddela föreskrifter, såsom exempelvis den behörighet att meddela föreskrifter som Tullen har enligt 4 § 5 mom. i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton (571/2019) och Skatteförvaltningens behörighet att meddela föreskrifter enligt 3 kap. 19 § 6 mom. i lagen om ett positivt kreditupplysningsregister (739/2022).

Utfärdandet av föreskrifter i fråga om de tekniska och innehållsmässiga kraven på rapporter förutsätter inte heller bestämmelser på förordningsnivå, eftersom bestämmelser om insamling och registrering av uppgifter och om uppgifternas innehåll redan finns på lagnivå.

8 Ikraftträdande

Den föreslagna ändringen avses träda i kraft våren 2024.

9 Verkställighet och uppföljning

Efter ikraftträdandet av den föreslagna lagändringen meddelar centralen för utredning av penningtvätt föreskrifter om de tekniska och innehållsmässiga kraven i fråga om rapporter om tvivelaktiga transaktioner. Centralen för utredning av penningtvätt ska följa upp föreskriftens

inverkan på de anmälningar som mottagits och på deras art och ska vid behov uppdatera föreskriften.

I samband med ikraftträdandet av den föreslagna penningtvättsförordningen ska finansministeriet bedöma bemyndigandet att meddela föreskrifter som en del av genomförandet av EU-regleringen.

10 Förhållande till andra propositioner

Avsikten är att regeringspropositionen lämnas till riksdagen i samband med en regeringsproposition med förslag till lagar som gäller effektivisering av informationsbytet i verksamheten för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism samt skyddande av den nationella säkerheten.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I 10 § i grundlagen tryggas skyddet för privatlivet. De rapporter om tvivelaktiga transaktioner som görs till centralen för utredning av penningtvätt innehåller personuppgifter, men den föreslagna ändringen om ett bemyndigande att meddela föreskrifter om de tekniska och innehållsmässiga kraven i fråga om rapporter om tvivelaktiga transaktioner påverkar inte skyddet för personuppgifter, eftersom bemyndigandet att meddela föreskrifter inte har några konsekvenser i fråga om de uppgifter som förmedlas genom rapporterna till centralen för utredning av penningtvätt. Bestämmelser om de uppgifter som ska ingå i rapporter om tvivelaktiga transaktioner finns redan i penningtvättslagen. Ändringen påverkar endast de tekniska och innehållsmässiga kraven i fråga om lämnandet av rapporter.

Med beaktande av vad som anges ovan är de ändringar som föreslås i propositionen förenliga med grundlagen och kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av 4 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017)
4 kap. 2 § 3 mom. som följer:

4 kap.

Rapporteringskyldighet, tystnadsplikt och avbrytande av transaktioner

2 §

Rapportens form och innehåll

Centralen för utredning av penningtvätt meddelar föreskrifter om de tekniska och innehållsmässiga kraven i fråga om rapporter om misstänkta transaktioner.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 20xx

Statsminister

Förnamn Efternamn

..minister Förnamn Efternamn

1.

Lag

om ändring av 4 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017)
4 kap. 2 § 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

4 kap.

**Rapporteringsskyldighet, tystnadsplikt
och avbrytande av transaktioner**

2 §

Rapportens form och innehåll

Föreslagen lydelse

4 kap.

**Rapporteringsskyldighet, tystnadsplikt
och avbrytande av transaktioner**

2 §

Rapportens form och innehåll

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om formen för och innehållet i rapporter om tvivelaktiga transaktioner.

Centralen för utredning av penningtvätt meddelar föreskrifter om de tekniska och innehålls-mässiga kraven i fråga om rapporter om misstänkta transaktioner.

Denna lag träder i kraft den 20 .